

Załącznik
do Uchwały Nr II/.../2024
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Hrubieszowskiego
„Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania
z dnia 26 czerwca 2024 roku

Raport z monitoringu i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania na lata 2016-2023

ROK BADANY: 2023

2024

PROJEKT

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Monitoring i ewaluacja	5
3. Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju w roku 2023	6
3.1. Realizacja harmonogramu naboru wniosków	6
3.1.1. Harmonogram naborów w roku objętym badaniem	6
3.1.2. Harmonogram naborów w latach 2016 – 2023.....	6
3.2. Kryteria wyboru operacji	9
3.3. Procedury oceny.....	9
3.4. Wskaźniki realizacji LSR.....	9
3.5. Budżet LSR	12
3.6. Plan komunikacji, działania aktywizacyjne	15
3.7. Efektywność wdrażania LSR oraz stosowanych działań aktywizacyjnych.....	17
3.7.1. Ankieta monitorująca działania doradcze świadczone w Biurze LGD.....	17
3.7.2. Ankieta monitorująca działania informacyjno- promocyjne stosowane w Biurze LGD	19
4. Projekty współpracy Lokalnej Grupy Działania	20
4.1. Promocja i turystyka – projekt współpracy międzynarodowej.....	20
4.2. Szlak Kresowych Smaków – projekt współpracy regionalnej	21
4.3. Ziolo ma Moc – projekt współpracy regionalnej.....	21
4.4. Bądźmy EKO! – projekt współpracy regionalnej.....	21
5. Efektywność pracy Biura LGD i organów stowarzyszenia	22
5.1. Biuro LGD.....	22
5.2. Zarząd LGD	22
5.3. Rada LGD	23
5.3.1. Skład Rady LGD	23
5.3.2. Posiedzenia Rady LGD.....	23
5.4. Walne zebranie członków	24
6. Wnioski i rekomendacje	25

1. Wstęp

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) na lata 2016-2023, zatwierdzona została w dniu 03.06.2016 roku uchwałą Zarządu Nr I/5/2016. Obszar realizacji LSR obejmują **7 gmin** z terenu powiatu hrubieszowskiego:

JST	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności
Gmina Dołhobyczów	212,61	5 848
Miasto Hrubieszów	33,03	18 585
Gmina Hrubieszów	259,21	10 382
Gmina Mircze	234,88	7 579
Gmina Trzeszczany	90,29	4 548
Gmina Uchanie	120,63	4 873
Gmina Werbkowice	187,15	9 848
RAZEM LGD	1 137,80	61 663
POWIAT HRUBIESZOWSKI	1 268	67 157
WOJEWÓDZTWO	25 122	215 6150

Tabela 1. Powierzchnia i ludność obszaru LGD stan na dzień 31.12.2013. Źródło: LSR.

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem jednofunduszowym - wszystkie określone w niej przedsięwzięcia współfinansowane są ze środków **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich**.

Zakres wsparcia	Razem PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	2 616 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	73 150,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	495 820,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	6 675,00
Razem	3 191 645,00

Tabela 2. Wysokość wsparcia finansowego PROW 2014-2020 w ramach poszczególnych poddziałań LSR (w euro). Źródło: LSR

Lokalna Strategia Rozwoju ma charakter partycypacyjny ze względu na udział społeczności lokalnej w procesie jej tworzenia na każdym z 6 etapów: diagnoza i analiza SWOT, określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR, opracowanie planu działania, opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru, opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji, przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR. Do tworzenia strategii wykorzystano również szereg danych statystycznych oraz przeprowadzono szczegółową analizę obszaru realizacji LSR.

Na podstawie informacji pozyskanych w wyniku przeprowadzonych działań (szczegółowy opis: Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania na lata 2016-2023, Rozdział 2. Partycypacyjny charakter LSR) oraz szczegółowej analizie obszaru (szczegółowy opis: LSR Rozdział 3. Diagnoza – opis obszaru i ludności), określono matryce celów ogólnych wskazanych poniżej:

CEL OGÓLNY 1: Aktywizacja mieszkańców oraz promocja obszaru LGD	
Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
Cel szczegółowy 1.1: Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej oraz promocja walorów turystycznych obszaru LGD	Przedsięwzięcie 1.1.1: Wiedza, aktywność i promocja
CEL OGÓLNY 2: Integracja mieszkańców i rozwój zasobów własnych	
Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
Cel szczegółowy 2.1: Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług i infrastruktury społecznej	Przedsięwzięcie 2.1.1: Infrastruktura społeczna
Cel szczegółowy 2.2: Ochrona i utrwalanie lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego	Przedsięwzięcie 2.2.1: Zasoby lokalne
CEL OGÓLNY 3: Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD	
Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
Cel szczegółowy 3.1: Wzmacnianie lokalnych podmiotów gospodarczych	Przedsięwzięcie 3.1.1: Wspieranie przedsiębiorstw
Cel szczegółowy 3.2: Tworzenie nowych przedsiębiorstw na obszarze LGD	Przedsięwzięcie 3.2.1: Nowopowstałe podmioty gospodarcze

Tabela 3. Struktura celów LSR. Źródło: LSR.

LSR wdrażana będzie w latach 2016 – 2024. Zadanie to realizowane będzie w trzech etapach:

- I etap – obejmujący lata 2016 – 2018,
- II etap – obejmujący lata 2019 – 2021,
- III etap – obejmujący lata 2022 – 2024.

Podział na poszczególne etapy wynika z wymogów nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, dla której wyznaczono termin osiągnięcia celów pośrednich na 2018 i 2021, a celów końcowych na 2024 rok. Na potrzeby realizacji poszczególnych etapów opracowano Plan działania (szczegółowy opis: LSR Rozdział 7 – Plan działania). Wszystkie nabory wniosków w ramach wdrażania LSR w zakresie art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013 realizowane będą w trybie konkursowym. Poziom dofinansowania, limity środków ze wskazaniem beneficjentów poszczególnych przedsięwzięć wskazano w tabeli poniżej.

Przedsięwzięcie		Zakres tematyczny				
Nr	Nazwa	Typy projektów	Beneficjenci	Poziom dofinansowania (%)	Wartość wsparcia minimalna i maksymalna (euro)	Środki przeznaczone na realizację (euro)
2.1.1	Infrastruktura społeczna	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej	Osoby prawne	nie wyżej niż 63,63 dla JSFP do 100 % dla innych	od 7 955 do bez limitu dla JSFP od 1 250 do 12 500 dla innych	1 205 100,78
2.2.1	Zasoby lokalne	Zachowanie dziedzictwa lokalnego	Osoby prawne	nie wyżej niż 63,63 dla JSFP do 100 % dla innych	od 7 955 do bez limitu dla JSFP od 12 500 do bez limitu dla innych	18 009,19
3.1.1	Wspieranie przedsiębiorstw	Podnoszenie konkurencyjności i produktywności lokalnych podmiotów gospodarczych	Osoby fizyczne, osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą	do 70%	od 6 250,25 do 75 000	982 293,01
3.2.1	Nowopowstałe podmioty gospodarcze	Podjęcie działalności gospodarczej	Osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej	do 100%	25 000	410 597,02
RAZEM						2 616 000,00

Tabela 4. Poziom dofinansowania i przeznaczone środki na realizację poszczególnych przedsięwzięć. Źródło: LSR.

Realizacja przedsięwzięcia 1.1.1: Wiedza, aktywność i promocja w zakresie; Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013), Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia

nr 1303/2013), Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013) realizowana będzie przez działania zaplanowane w ramach funkcjonowania biura LGD, realizacji projektów współpracy oraz działań założonych w planie komunikacji (szczegółowy opis: LSR. Załącznik 5. Plan komunikacji) przez Biuro LGD.

2. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania ma na celu uzyskanie informacji na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, organów stowarzyszenia i Biura LGD. Służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dążenia do zaplanowanych założeń, a także poziomu ich osiągnięcia.

Zakres monitoringu i ewaluacji LSR obejmuje:

- Harmonogram ogłaszania konkursów
- Budżet LSR oraz wskaźniki realizacji określonych celów LSR
  - *Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegła zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?*
- Efektywność stosowanych procedur i kryteriów wyboru
  - *W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru spełniają swoją rolę?*
  - *Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?*
- Efektywność pracy biura oraz pracowników
- Efektywność pracy organów stowarzyszenia
- Plan komunikacji, działania aktywizacyjne
  - *Jaka jest skuteczność działań biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych).*

Analiza wskazanych działań odbywa się na podstawie zgromadzonych danych oraz analizie ankiet monitorujących poszczególne działania.

W roku 2023 przeprowadzona została ewaluacja wewnętrzna dotycząca funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Zakres ewaluacji:

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności.

Funkcjonowanie partnerstwa: przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

W opracowanym raporcie wykorzystane zostały źródła danych zastanych w Lokalnej Grupie Działania, dane ankiet doradztwa, dane realizacji planu komunikacji, dane z badania satysfakcji, zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD, systematycznie gromadzone przez biuro LGD.

3. Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju w roku 2023

Zgodnie z procedurą dokonywania ewaluacji i monitoringu LSR na lata 2016-2023 raport z monitoringu i ewaluacji sporządzany jest w roku następnym po roku objętym badaniem. Okres badany obejmuje czas:

01.01.2023 do 31.12.2023

3.1. Realizacja harmonogramu naboru wniosków

3.1.1. Harmonogram naborów w roku objętym badaniem

Nabory wniosków ogłoszone zostały zgodnie z harmonogramem ogłaszania konkursów. **W roku 2023 zostały ogłoszone 3 nabory wniosków na zakresy:**

- I) **1/2023** – Rozwijanie działalności gospodarczej - Limit dostępnych środków w ramach naboru wynosił: **373 653,96 zł (93 413,49 €*)** - w terminie **27.03.2023 – 12.04.2023**
- II) **2/2023** – Podejmowanie działalności gospodarczej - Limit dostępnych środków w ramach naboru wynosił: **452 016,20 zł (113 004,05 €*)** - w terminie **27.03.2023 – 12.04.2023**
- III) **3/2023** – Infrastruktura społeczna - kulturalna - Limit dostępnych środków w ramach naboru wynosił: **314 164,80 zł (78 541,20 €*)** - w terminie **26.04.2023 – 12.05.2023**

* Limit dostępnych środków w ramach danego naboru podany w kwocie euro przy kursie 4zł/euro stanowi indykatywną kwotę w PLN.

W ogłoszeniu o naborze wniosków znalazły się wszystkie wymagane informacje tj.: miejsce tryb składania wniosków, forma i wysokość wsparcia, zakres tematyczny, lokalne kryteria wyboru, informacja o miejscu udostępnionych dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku, cele i wskaźniki do osiągnięcia.

3.1.2. Harmonogram naborów w latach 2016 – 2023

Lp.:	Numer naboru	Liczba złożonych wniosków	Zakres tematyczny	Planowany termin	Limit dostępnych środków w naborze w PLN i €	Liczba wniosków wybranych	Przyznana kwota wsparcia wniosków wybranych w PLN
1.	1/2017	16	Rozwijanie działalności gospodarczej	19.12.2016 - 16.01.2017	1 600 000,00	7	1 506 965,00
2.	2/2017	8	Podejmowanie działalności gospodarczej	19.12.2016- 16.01.2017	600 000,00	8	400 000,00
3.	3/2107	6	Infrastruktura społeczna	19.12.2016- 16.01.2017	1 812 737,51	6	894 385,07
4.	¹ 4/2017	6	Rozwijanie działalności gospodarczej	13.12.2017- 29.12.2017	1 200 000,00	4	1 068 658,00

¹W związku z wejściem w życie „Ustawy o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw” oraz zmian w „Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020” nabory wniosków nr 4/2017 dla projektów z zakresu Rozwijania działalności gospodarczej, nr 5/2017 dla projektów z zakresu Podejmowania działalności gospodarczej, nr 6/2017 dla projektów z zakresu Infrastruktury społecznej, które zostały ogłoszone w dniach od 18.09.2017 do 10.10.2017 zostały odwołane. Nabory wniosków w ramach w/w. zakresów zostały ogłoszone ponownie w terminie od 13.12.2017 do 29.12.2017 roku.

5.	15/2017	8	Podejmowanie działalności gospodarczej	13.12.2017-29.12.2017	600 000,00	8	400 000,00
6.	16/2017	14	Infrastruktura społeczna	13.12.2017-29.12.2017	2 550 000,00	14	1 566 832,00
7.	1/2018	4	Podejmowanie działalności gospodarczej	23.03.2018 - 06.04.2018	400 000,00	4	200 000,00
8.	II/2018/ G	5	Infrastruktura społeczna	21.06.2018-04.07.2018	129 790,75	5	129 762,54
9.	2/2018	7	Podejmowanie działalności gospodarczej	26.07.2018-08.08.2018	400 000,00	6	350 000,00
10.	3/2018	1	Zasoby lokalne	12.10.2018-25.10.2018	80 000,00	1	79 676,25
11.	1/2019	1	Infrastruktura społeczna	12.03.2019-25.03.2019	212 826,00	1	71 842,00
12.	2/2019	10	Podejmowanie działalności gospodarczej	28.06.2019 - 26.07.2019.	650 000,00	10	500 000,00
13.	3/2019	7	Rozwijanie działalności gospodarczej	08.11.2019 22.11.2019	787 006,90	2	555 000,00
14.	1/2020	5	Rozwijanie działalności gospodarczej	20.07.2020-07.08.2020	997 761,58	4	988 669,00
15.	2/2020	2	Podejmowanie działalności gospodarczej	20.07.2020-07.08.2020	100 000,00	2	100 000,00
16.	3/2020	4	Infrastruktura społeczna	20.07.2020-07.08.2020	431 847,31	4	427 671,17
17.	1/2021	5	Rozwijanie działalności gospodarczej	29.07.2021-18.08.2021	1 102 058,72 275 514,68 €	5	953 040,00
18.	2/2021	11	Podejmowanie działalności gospodarczej	29.07.2021 – 18.08.2021	199 492,20 49 873,05 €	3	150 000,00
19.	3/2021	7	Infrastruktura społeczna	01.10.2021 – 15.10.2021	440 604,32 110 151,08 €	7	440 604,32
20.	1/2022	7	Infrastruktura społeczna - kulturalna rekreacyjna	21.02.2022 – 07.03.2022	Kulturalna ² 303 399,04 zł 75 849,76 € Rekreacyjna 134 841,32 zł 33 710,33 €	5 2	192 587,00 K 85 741,00 R

21.	2/2022	4	Rozwijanie działalności gospodarczej	15.07.2022 – 29.07.2022	899 144,68 zł 224 786,17 €	4	697 444,00 zł
22.	3/2022	8	Podejmowanie działalności gospodarczej	15.07.2022 – 29.07.2022	914 266,96 zł 228 566,74 €	7	700 000,00 zł
23.	4/2022	2	Infrastruktura społeczna - kulturalna	07.11.2022 – 22.11.2022	279 704,48 zł 69 926,12 €	2	101 131,00 zł
24.	5/2022	4	Infrastruktura społeczna - rekreacyjna	07.11.2022 – 22.11.2022	709 146,96 zł 177 286,74 €	4	432 809,00 zł
25.	1/2023	5	Rozwijanie działalności gospodarczej	27.03.2023 – 12.04.2023	373 653,96 zł 93 413,49 €	1	300 000,00 zł
26.	2/2023	14	Podejmowanie działalności gospodarczej	27.03.2023 – 12.04.2023	452 016,20 zł 113 004,05 €	4	400 000,00 zł
27.	3/2023	2	Infrastruktura społeczna - kulturalna	26.04.2023 – 12.05.2023	314 164,80 zł 78 541,20 €	2	199 902,00 zł

Tabela 5. Harmonogram naborów w latach 2016 – 2023. Źródło: opracowanie własne

W latach 2016-2023 przeprowadzono w sumie 27 naborów na:

- Rozwijanie działalności gospodarczej – 7 naborów
- Podejmowanie działalności gospodarczej – 9 naborów
- Infrastruktura społeczna – 10 naborów (w tym 1 w ramach naboru wniosków o powierzenie grantu)
- Zasoby lokalne – 1 nabór

Poniżej przedstawiono tabelę złożonych wniosków w poszczególnych naborach (stan na koniec roku 2023)

	Infrastruktura społeczna - kulturalna	Infrastruktura społeczna - Rekreacyjna*	Zasoby lokalne	Podejmowanie działalności gospodarczej	Rozwijanie działalności gospodarczej	Razem
Liczba wniosków złożonych	29	23	1	73	49	175
Liczba wniosków wybranych przez Radę mieszczących się w limicie środków wskazanych w ogłoszeniu	29	23	1	60	29	142
Liczba wnioskodawców, którzy zrezygnowali z ubiegania się o dofinansowanie lub wycofany na etapie LGD/odmowa pomocy/pozostawienie bez rozpatrzenia po upływie 6 miesięcy/niezgodny z LSR lub lokalnymi kryteriami/rozwiązana umowa	4	10	0	8	9	31
Liczba projektów znajdujących się w ocenie przez UM	0	0	0	0	2	2
Liczba podpisanych umów/w trakcie realizacji	5	4	0	8	2	19
Liczba wniosków zakończonych	14	15	1	16	15	61

Tabela 6. Złożone wnioski w poszczególnych naborach w latach 2016-2023. Źródło: opracowanie własne

* 5 wniosków w ramach 1 naboru o powierzenie Grantu

3.2. Kryteria wyboru operacji

Kryteria wyboru operacji w ramach LSR opracowane zostały w oparciu o diagnozę obszaru, analiza SWOT oraz wyniki konsultacji społecznych. Kryteria zostały podzielone ze względu na typy do realizacji działań. Do każdego typu kryteriów podporządkowana została minimalna liczba punktów koniecznych do otrzymania w ramach oceny przez Radę LGD. Kryteria posiadają odpowiednią metodologię wyliczania, a także opis wyjaśniający sposób oceny. W każdym typie działań są kryteria dotyczące preferencji, co pozwala podczas oceny wniosków na wyłonienie tych korzystniejszych dla realizacji LSR. W kryteriach dotyczących przedsiębiorczości premiowane są te wnioski, które: zakładają utworzenie większej liczby miejsc pracy niż wymagane minimum, miejsce pracy utworzone zostanie dla osoby z grupy defaworyzowanej wskazanej w LSR, innowacyjność operacji oraz korzystanie z doradztwa świadczonego w biurze LGD. Dla kryteriów związanych z rozwojem infrastruktury społecznej i zasobów lokalnych premiuje się projekty, których obszar realizacji zlokalizowany jest w miejscowościach mniejszych niż 5 tys. mieszkańców, liczba osób korzystających z tych obiektów wynosi co najmniej 50 osób/ rok, a operacja zakłada rozwój/wyposażenie więcej niż jednego podmiotu. Kluczowe kwestie w zakresie zasady ustalania lub zmiany kryteriów są przejrzyste, a w konsekwencji przyczyniają się do osiągnięcia określonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu.

3.3. Procedury oceny

W celu realizacji LSR opracowano procedury: oceny i wyboru operacji realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD oraz procedurę oceny Grantobiorców.

Procedury oceny i wyboru operacji opracowywane są przez pracowników biura na podstawie obowiązujących dokumentów programowych. Zawierają one wytyczne dotyczące:

- organizacja naboru wniosków,
- zachowanie bezstronności i unikanie konfliktu interesów,
- sposób oceny i wybór operacji do udzielenia wsparcia,
- postępowanie w sytuacji wniesienia protestu,
- procedura wydawania opinii w sprawie zmiany umowy.

Opracowane i przyjęte przez Zarząd procedury oceny i wyboru zawierają wzory kart z odpowiednim dla danego kryterium zakresem oraz instrukcję ich wypełniania. Dodatkowo Regulamin Pracy Rady zawiera rozwiązania formalno-prawne przyjęte w procesie oceny i wyboru operacji. W celu uniknięcia konfliktu interesów przed przystąpieniem do procedury oceny członkowie Rady wypełniają deklarację bezstronności i poufności.

3.4. Wskaźniki realizacji LSR

Za wartość osiągniętą w ramach danego okresu przyjmuje się wartość wniosków dla których została podpisana umowa i/lub wypłacona została płatność ostateczna.

Poniżej przedstawiono tabele dotyczące realizowanych/zrealizowanych wskaźników dla celów ogólnych LSR w roku 2023.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta w 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta w 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*
Cel ogólny nr 1: Aktywizacja i promocja mieszkańców oraz promocja obszaru LGD	Cel szczegółowy nr 1.1: Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej oraz promocja walorów turystycznych obszaru LGD	W.1.1 Liczba osób, które zawarły umowę o przyznaniu pomocy po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	osoby	5	58	57	100,00	Przedsięwzięcie nr 1.1.1 Wiedza, aktywność i promocja	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuki	52	371	57	100,00
		W. 1.2. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach promocyjnych na których promowano PROW 2014-2020 Leader, działalność LGD i obszar LSR	osoby	0	240	240	100,00		Liczba wydarzeń adresowanych do mieszkańców	sztuki	0	6	6	100,00
		W 1.3 Liczba odbiorców działań informacyjno-promocyjnych strona www.	osoby	68 996	316 295	15 400	100,00		Liczba działań informacyjno-promocyjnych (biuletynów, ulotek, strony internetowej.)	sztuki	1	9	9	100,00
		W 1.4 Liczba osób uczestniczących w szkoleniach / spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych (osób w trakcie spotkań, szkoleń, konferencji)	osoby	100	260	260	100,00		Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	osobodzień	14	112	98	100,00
		W 1.5 Liczba osób zadowolonych ze spotkań/szkoleń przeprowadzonych przez LGD (ankiety ze spotkań/szkoleń)	osoby	0	47	20	100,00		Liczba osobodni szkoleń dla pracowników	osobodzień	6	34	28	100,00
		W 1.6 Liczba projektów skierowanych do turystów i przedsiębiorców	sztuki	1	3	4	75,00		Liczba szkoleń /spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami (spotkań, szkoleń, konferencji)	sztuki	1	8	8	100,00
									Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuki	0	1	1	100,00
									Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzyregionalnej	sztuki	1	2	3	67,00

Tabela 7. Osiągnięte wskaźniki w roku 2023 dla Celu ogólnego 1. Źródło: opracowanie własne.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*
Cel ogólny nr 2: integracja mieszkańców i rozwój zasobów własnych	Cel szczegółowy nr 2.1: Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług i infrastruktury społecznej	W.2.1 Liczba osób korzystających z infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej	osoby	4263	10044	12 000	83,70%	Przedsięwzięcie nr 2.1.1 Infrastruktura społeczna	Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	sztuki	2	27	34	79,41
									Liczba rozwiniętych obiektów infrastruktury kulturalnej	sztuki	3	14	19	73,68
	Cel szczegółowy nr 2.2: Ochrona i utrwalenie lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego	W.2.2 Liczba występów/prezentacji wyposażonych grup/zespołów	grupy/zespoły	28	112	138	81,15	Przedsięwzięcie nr 2.2.1 Zasoby lokalne	Liczba wyposażonych grup/zespołów	Grupy/zespoły	0	11	11	100,00

Tabela 8. Osiągnięte wskaźniki w roku 2023 dla Celu ogólnego 2. Źródło: opracowanie własne.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta w 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Wartość osiągnięta w 2023	Wartość osiągnięta ogółem	Stan docelowy LSR	Realizacja (%)*
Cel ogólny nr 3: Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD	Cel szczegółowy nr 3.1: Wzmacnianie lokalnych podmiotów gospodarczych	W.3.1 Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuki	9	30	30	100,00	Przedsięwzięcie nr 3.1.1 Wspieranie przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuki	5	15	18	83,33
	Cel szczegółowy nr 3.2: Tworzenie nowych przedsiębiorstw na obszarze LGD	W.3.2 Liczba utworzonych miejsc pracy	sztuki	3	18	26	69,23	Przedsięwzięcie nr 3.2.1 Nowopowstałe podmioty gospodarcze	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuki	3	16	26	61,53

Tabela 9. Osiągnięte wskaźniki w roku 2023 dla Celu ogólnego 3. Źródło: opracowanie własne.

3.5. Budżet LSR

Początkowy budżet LSR na lata 2016-2023 wynosił 7,6 mln zł. W trakcie realizacji Strategii LGD korzystało jednak z pojawiających się możliwości ubiegania się o dodatkowe środki prowadzące do zwiększania budżetu LSR.

W 2019 roku dzięki osiągnięciu wysokiego poziomu zaangażowanych środków w stosunku do minimalnego poziomu określonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (kwota pomocy na realizację operacji objętych zawartymi umowami osiągnęła poziom 75,39% środków budżetu na wdrażanie LSR), LGD miała możliwość ubiegania się o dodatkowe 10% budżetu LSR tj. 760 tys. zł. Dodatkowe środki przeznaczone zostały na działania związane z rozwojem przedsiębiorczości oraz rozwojem ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury. Z końcem 2020 roku zwiększono również kwotę wsparcia o jaką LGD ubiegać się mogło na realizację projektów współpracy, co pozwoliło na zasilenie budżetu LSR o kolejne 140 tys. zł.

Dzięki natomiast przeliczeniu budżetu LSR z waluty PLN na EURO powstała możliwość kolejnego zwiększenia budżetu LSR wykorzystując powstałe w wyniku wdrażania LSR różnice kursowe. W wyniku przeprowadzonych działań związanych z aktualizacją LSR, w połowie roku 2021 do budżetu LSR trafiło ponad 288 tys. euro, pochodzących z oszczędności wynikających z przewalutowania.

W czerwcu 2021 roku w związku ze zmianami w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i wydłużeniem okresu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, LGD ubiegała się o dodatkowe wsparcie w wysokości 526 tys. euro, które przeznaczone zostało w 35% na działania związane z podjęciem działalności gospodarczej, pozostałe środki na rozwój przedsiębiorczości i infrastrukturę społeczną. Ponadto LGD otrzymała dodatkowe środki na aktywizację i funkcjonowanie lokalnej grup działania w wysokości 63 tys. euro.

W roku 4 listopada 2021 r. podpisany został aneks do umowy ramowej nr 00010-6933-UM0310023/15 z dnia 18 maja 2016 r., gdzie wprowadzono następujące zmiany:

- § 4 ust. 1 pkt 1) otrzymał brzmienie:

„1) PROW ustala się na: 2 616 000,00 euro (słownie euro: dwa miliony sześćset szesnaście tysięcy euro), w tym: 1 664 560,80 euro (słownie euro: jeden milion sześćset sześćdziesiąt cztery tysięcy pięćset sześćdziesiąt euro osiemdziesiąt eurocentów) ze środków EFRROW, co przy kursie 4 zł/euro stanowi odpowiednio 10 464 000,00 zł w tym 6 658 243,20 zł (słownie złotych: sześć milionów sześćset pięćdziesiąt osiem tysięcy dwieście czterdzieści trzy złotych dwadzieścia groszy)”;

- § 4 ust. 3 otrzymał brzmienie:

„3. Wysokość środków finansowych na wsparcie funkcjonowania LGD ustala się na: 502 495,00 euro (słownie euro: pięćset dwa tysiące czterysta dziewięćdziesiąt pięć euro)

- w § 8 dodano ust. 8 w brzmieniu:

„8. Jeżeli do dnia 30 czerwca 2023 r. wsparcie na realizację operacji w ramach LSR w ramach PROW nie zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 85% wartości określonej w § 4 ust. 1 pkt 1, kwota określona w § 4 ust. 1 pkt 1 zostaje obniżona o różnicę wartości odpowiadającej 85% kwoty określonej w § 4 ust. 1 pkt 1 i sumy dotychczas udzielonego wsparcia na realizację operacji w ramach LSR w ramach PROW ustalonej według stanu na dzień 30 czerwca 2023 r.”;

- w § 10 w ust. 3 w pkt 6 kropkę zastąpiono średnikiem i po pkt 6 dodano pkt 7 w brzmieniu:

„7) zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach PROW zaplanowanych do finansowania realizacji przedsięwzięć określonych w LSR dotyczących wsparcia na podejmowanie działalności gospodarczej”.

Zgodnie z Uchwałą Nr VI/1/2022 Zarządu Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania z dnia 08.06.2022 roku zaplanowano zmiany w Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016 - 2023 Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania.

W czerwcu 2022 roku dokonano zmiany wskaźników produktu i rezultatu ze względu na możliwość zwiększenia budżetu przeznaczonych środków na realizację projektów współpracy przez LGD; aktualizacji kwot wynikających ze zwiększenia budżetu Lokalnej Strategii Rozwoju na działanie 19.3 o kwotę 183 120,00 euro - zaplanowany został dodatkowo 1 projekt współpracy międzyregionalnej. W Planie komunikacji dodano działanie: „Działania informacyjne dla grup defaworyzowanych”, przeniesiono działanie komunikacyjne, którego środkiem przekazu jest wydanie „Biuletynu” z 2022 roku na rok 2023 – zmiany związane z wydłużeniem okresu wdrażania PROW 2014-2020.

W dniu 23 czerwca 2022 roku podpisany został aneks do umowy ramowej nr 00010-6933-UM0310023/15 z dnia 18 maja 2016 r. określający możliwość zwiększenia budżetu przeznaczonych środków na realizację projektów współpracy przez LGD. Kwota na projekty wynosi obecnie 183 120,00 euro. Pozostałe zapisy umowy ramowej nie uległy zmianie.

W dniu 19.06.2023 r. został podpisany Aneks do umowy ramowej pomiędzy Zarządem Województwa, a Stowarzyszeniem Hrubieszowskim. W którym wprowadzono następujące zmiany:

1) w § 8 uchyla się ust. 8;

„8. jeżeli do dnia 30 czerwca 2023 r. wsparcie na realizację operacji w ramach LSR w ramach PROW nie zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 85% wartości określonej w § 4 ust. 1 pkt 1, kwota określona 2) w § 10 w ust. 3 uchyla się pkt. 5 i 7.

„5) zmniejszenie liczby punktów otrzymanych przez LGD w poszczególnych kryteriach w ramach oceny LSR.

„7) zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach PROW zaplanowanych do finansowania realizacji przedsięwzięć określonych w LSR dotyczących wsparcia na podejmowanie działalności gospodarczej”.

Poniższa tabela przedstawia podział środków finansowych z podziałem na cele szczegółowe i przedsięwzięcia oraz kwotą wykorzystanych środków w roku 2023.

Cele ogólne	Budżet celów ogólnych (euro)	Realizacja budżetu celów ogólnych		Cele szczegółowe	Budżet celów szczegółowych (euro)	Realizacja budżetu celów szczegółowych		Przedsięwzięcia	Budżet przedsięwzięć (euro)	Realizacja budżetu przedsięwzięć	
		euro	%			euro	%			euro	%
Cel ogólny nr 1: Aktywizacja mieszkańców oraz promocja obszaru LGD	685 615,00	494 617,68	72,14	Cel szczegółowy nr 1.1: Podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej oraz promocja walorów turystycznych obszaru LGD	685 615,00	494 617,68	72,14	Przedsięwzięcie nr 1.1.1 Wiedza, aktywność i promocja	685 615,00	494 617,68	72,14
Cel ogólny nr 2: integracja mieszkańców i rozwój zasobów własnych	1 223 109,97	922 606,26	75,43	Cel szczegółowy nr 2.1: Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług i infrastruktury społecznej	1 205 100,78	904 597,07	75,06	Przedsięwzięcie nr 2.1.1 Infrastruktura społeczna	1 205 100,78	904 597,07	75,06
				Cel szczegółowy nr 2.2: Ochrona i utrwalenie lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego	18 009,19	18 009,19	100	Przedsięwzięcie nr 2.2.1 Zasoby lokalne	18 009,19	18 009,19	100
Cel ogólny nr 3: Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD	1 392 890,03	948 303,14	68,08	Cel szczegółowy nr 3.1: Wzmacnianie lokalnych podmiotów gospodarczych	982 293,01	745 649,17	75,90	Przedsięwzięcie nr 3.1.1 Wspieranie przedsiębiorstw	982 293,01	745 649,17	75,90
				Cel szczegółowy nr 3.2: Tworzenie nowych przedsiębiorstw na obszarze LGD	410 597,02	202 653,97	49,36	Przedsięwzięcie nr 3.2.1 Nowopowstałe podmioty gospodarcze	410 597,02	202 653,97	49,36
Razem cel ogólny 3 – środki finansowe przeznaczone na utworzenie/ utrzymanie miejsc pracy w ramach LSR									1 392 890,03	948 303,14	68,08

Tabela 10. Budżet LSR - wykorzystane środki. Źródło: opracowanie własne (w roku 2023 dotyczy środków wypłaconych/operacji zakończonych).

3.6. Plan komunikacji, działania aktywizacyjne

Plan komunikacji został opracowany na potrzeby realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest planem, który ma za zadanie zaangażowanie społeczności lokalnej w procesy wdrażania LSR.

W planie komunikacji zaplanowano szereg działań mających na celu osiągnięcie celu głównego: budowanie pozytywnego wizerunku LGD oraz promowanie i informowanie o działaniach i założeniach LSR.

Działania zostały wybrane na podstawie doświadczeń związanych z poprzednim okresem wdrażania LSR ze względu na to, że okazały się najbardziej atrakcyjne i przynosiły największe rezultaty. Realizacja założonych w planie komunikacji działań przyczyniła się do osiągnięcia zakładanych w nim efektów:

- Zwiększenie aktywności społecznej i jej zaangażowania w procesy wdrażania LSR
- Uzyskanie wiedzy na temat możliwości pozyskania środków z PROW 2014-2020 LEADER przez społeczność lokalną
- Wzrost poziomu wiedzy przedstawicieli grup defaworyzowanych na temat aplikowania o środki pomocowe
- Uzyskanie pomocy w zakresie aplikowania o środki pomocowe PROW przez potencjalnych wnioskodawców
- Uzyskanie stałego dostępu do stosowanych procedur naboru wniosków
- Utrzymanie stałego kontaktu ze społecznością lokalną i uzyskanie informacji o jej oczekiwaniach oraz opinii o działaniach LGD

Do realizacji działań komunikacyjnych zastosowano odpowiednie środki przekazu tj. ulotka, biuletyn, strona www., spotkania, spotkania on-line, szkolenia, ogłoszenia na tablicach Urzędów Gmin i Urzędu Pracy, doradztwo w biurze LGD, konferencja, ankiety monitorujące.

Szczegółowy opis planu komunikacji z podziałem na lata stanowi *Załącznik 5* do LSR.

Poniżej przedstawiono stopień realizacji planu komunikacji w roku 2023 zgodnie z harmonogramem złożonym do UM.

TERMIN REALIZACJI (KWARTAŁ)	CEL KOMUNIKACJI	NAZWA DZIAŁANIA KOMUNIKACYJNEGO	TERMIN REALIZACJI	ŚRODKI PRZEKAZU	WSKAŹNIK PRODUKTU	WARTOŚĆ OSIĄGNIĘTA W 2023	WARTOŚĆ OSIĄGNIĘTA OGÓLEM	STAN DOCELOWY LSR	WSKAŹNIKI REZULTATU	WARTOŚĆ OSIĄGNIĘTA W 2023	WARTOŚĆ OSIĄGNIĘTA OGÓLEM	STAN DOCELOWY LSR
IV	Informowanie o stopniu realizacji LSR	Kampania informacyjna	Grudzień 2023	Ulotka informacyjno-promocyjna	Liczba wydanych Biuletynów	1	4	4	Liczba osób, które otrzymały Biuletyn	1000	4000	4000
IV			Grudzień 2023	Konferencja	Liczba konferencji	1	2	2	Liczba uczestników konferencji	100	200	200
II	Promowanie korzyści z pozyskiwania środków	Prezentacja dobrych praktyk w zakresie zrealizowanych projektów	Czerwiec 2023	Strona www LGD	Liczba utrzymanych stron internetowych	1	1	1	Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	68 996	316 295	15 400
IV	Dążenie do ciągłej wymiany informacji pomiędzy LGD a społecznością lokalną	Badanie satysfakcji	Grudzień 2023	Ankieta monitorująca działania komunikacyjne	Liczba uzyskanych ankiet monitorujących realizację działań komunikacyjnych	83	672	690	Liczba osób zadowolonych z prowadzonych działań komunikacyjnych	83	672	600

Tabela 11. Realizacja planu komunikacji w roku 2023. Źródło: opracowanie własne.

Realizacja założonych w planie komunikacji celów bezpośrednio przyczyniła się do osiągnięcia wskaźników dla celu ogólnego 1. Aktywizacja mieszkańców oraz promocja obszaru LGD, którego stanowi integralną część

Na realizacji planu komunikacji przewidziany został budżet podzielony na poszczególne grupy kosztów.

DZIAŁANIE NA LATA 2016-2023 (ZŁ)	KOSZTY PONIESIONE W ROKU 2023	KOSZTY PONIESIONE OGÓŁEM	BUDŻET CAŁKOWITY
liczba szkoleń/spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami: spotkania informacyjne, konferencje, szkolenia	7 875,00	12 432,12	7 800,00
liczba działań informacyjno-promocyjnych: biuletyn, strona internetowa, ulotka	2 359,97	10 707,95	11 900,00
liczba wydarzeń promocyjnych, na których promowano działalność LGD i obszar LSR	0,00	48,72	7 000,00
SUMA ZŁ	10 234,97	23 188,79	26 700,00

Tabela 12. Budżet planu komunikacji. Źródło: opracowanie własne (2023).

3.7. Efektywność wdrażania LSR oraz stosowanych działań aktywizacyjnych.

Celem sprawdzenia jakości założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju działań w roku badanym przeprowadzono badania ewaluacyjne poszczególnych przedsięwzięć LSR. Na potrzeby ich wykonania zastosowano partycypacyjne metody pozyskiwania informacji tj. ankiety. Ze względu na liczbę działań komunikacyjnych zastosowano 3 różne ankiety monitorujące poszczególne działania:

- **doradcze: 52 ankiety,**
- **informacyjno- promocyjne: 31 ankiet,**

Łącznie wpłynęło do biura LGD **83** ankiety monitorujące poszczególne działania komunikacyjne. Ankiety monitorujące dostępne były w Biurze LGD oraz na stronie internetowej Stowarzyszenia. Ankiety zawierały kilka pytań dotyczących poszczególnych działań gdzie odpowiedzi należało udzielić w skali od 1 do 5 gdzie 1 oznaczało źle/ słabo, a 5 bardzo dobrze, z zastrzeżeniem udzielenia pisemnego uzasadnienia odpowiedzi poniżej 4. Takie działanie miało na celu uzyskanie informacji, z czego ankietowany był niezadowolony.

3.7.1. Ankieta monitorująca działania doradcze świadczone w Biurze LGD

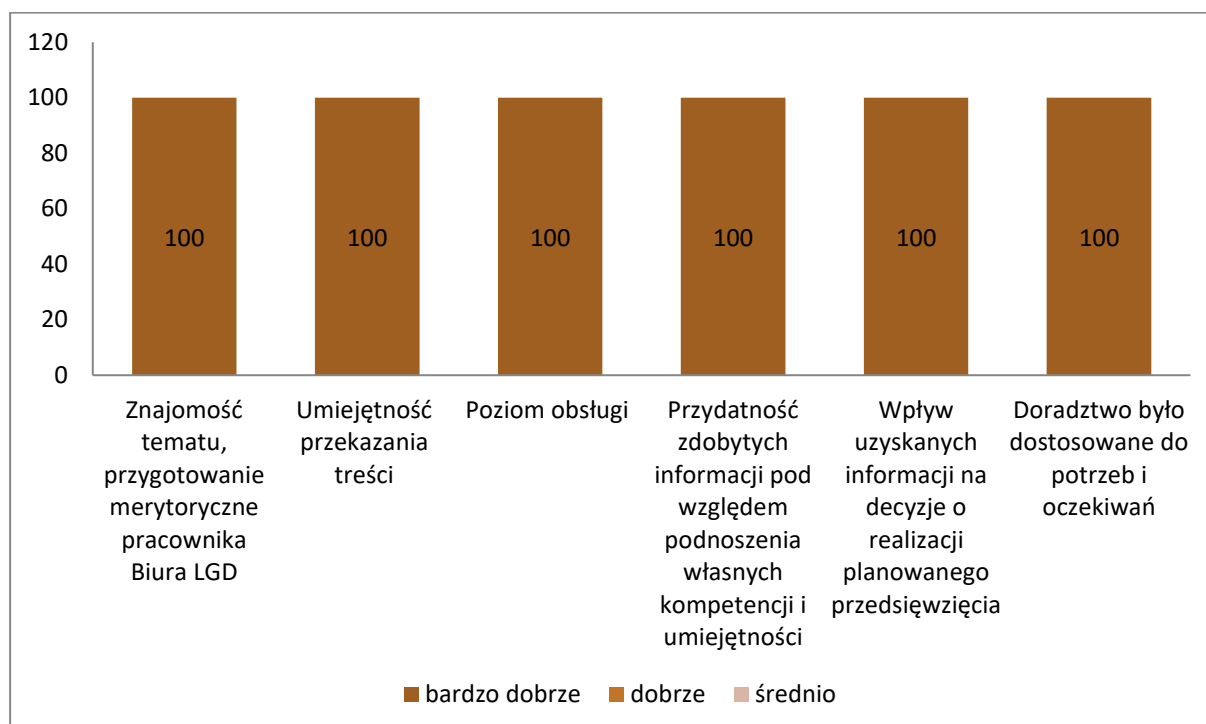
Ankieta składała się z 6 pytań dotyczących przygotowania merytorycznego pracowników, sposobu przekazywania przez nich treści, poziomu obsługi, przydatności zdobytych informacji względem podnoszenia własnych kompetencji, wpływu uzyskanych informacji na decyzję o złożeniu wniosku oraz dostosowania informacji do potrzeb i oczekiwań. W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące zakresu doradztwa jak i źródła pozyskiwania informacji, jako najefektywniejszy sposób komunikacji. W ankiecie znalazła się również metryka z danymi: płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie.

W roku 2023 do biura LGD wpłynęły **52** ankiety monitorujące działania doradcze według stanu wypełnionych indywidualnie ankiet, osoby korzystające ze świadczonego doradztwa są zadowolone w stopniu bardzo dobrym.

Według osób ankietowanych w badanym okresie najlepszym źródłem pozyskiwania informacji jest spotkanie z pracownikiem biura. Najrzadziej wskazywanym źródłem są tablice informacyjne.

W roku 2023 ogółem wpłynęły **52** ankiety, z czego: **30** w zakresie podejmowania działalności gospodarczej, **20** z zakresu rozwijania działalności gospodarczej, **2** z zakresu infrastruktury społecznej. Najefektywniejszym sposobem informacji według respondentów jest spotkanie z pracownikami biura (82%), W różnym stopniu z doradztwa korzystali kobiety i mężczyźni. W stosunku do obszaru częściej z doradztwa korzystali mieszkańcy wsi (54%) niż miasta (46%). Osoby w wieku powyżej 30 lat częściej korzystały z doradztwa (61%) niż osoby od 18 do 30 roku życia (39%). Z doradztwa korzystały osoby z wykształceniem wyższym 43%, średnim 56%, podstawowym 1%.

Z przeprowadzonej analizy ankiet wypełnianych przez osoby korzystające z doradztwa świadczonego w biurze LGD w ogólnej ocenie wynika, że, doradztwo świadczone jest w stopniu dobrym i bardzo dobrym.

Wykres 1. Ocena doradztwa świadczonego przez pracowników Biura LGD. Źródło: opracowanie własne (2023).

Efektywność pracy biura odnośnie udzielanego doradztwa

W 2023 roku biuro Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania świadczyło bezpłatne doradztwo. Pracownicy biura LGD udzielili 52 indywidualnych porad potwierdzonych prowadzonym rejestrem doradztwa. Szczególnie istotne jest doradztwo świadczone wśród potencjalnych wnioskodawców, którzy złożyli wnioski w ramach ogłoszonych naborów, w tym zostali wybrani do dofinansowania. Z 52 osób korzystających z doradztwa w 2023 roku, 21 osób złożyło wnioski o dofinansowanie operacji w ramach przeprowadzonych trzech naborów (podejmowanie działalności gospodarczej – 14, rozwijanie działalności gospodarczej – 5, infrastruktura społeczna: kulturalna – 2. Zgodnie z zapisami Regulaminu Biura LGD – w biurze LDG stosowana jest ocena jakości i efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców.

Oceny dokonuje się na podstawie badania ankietowego mierzącej poziomu zadowolenia wśród osób korzystających z doradztwa świadczonego przez pracowników biura LGD oraz porównanie wskaźnika procentowego określającego udział wnioskodawców korzystających z doradztwa, których operacje uzyskały minimalną liczbę punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji w stosunku do wszystkich wnioskodawców korzystających z doradztwa w ramach danego naboru ze wskaźnikiem procentowym wnioskodawców nie korzystających z doradztwa, których operacje uzyskały minimalną

liczbę punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji w stosunku do wszystkich wnioskodawców, którzy nie skorzystali z doradztwa w ramach danego naboru.

Liczba wszystkich wnioskodawców w 2023 roku: 21

Lp.:	Nazwa	Liczba	%
1.	Wnioskodawcy korzystający z doradztwa świadczonego w biurze LGD, których operacje uzyskały minimalną liczbę punktów	21	100
2.	Wszyscy wnioskodawcy korzystający z doradztwa w ramach ogłoszonych naborów	21	100
3.	Wnioskodawcy nie korzystający z doradztwa których operacje uzyskały minimalną liczbę punktów	0	0
4.	Wszyscy wnioskodawcy nie korzystający z doradztwa w ramach danego naboru	0	0

Tabela 13. Efektywność pracy biura odnośnie udzielanego doradztwa w roku 2023. Źródło: opracowanie własne.

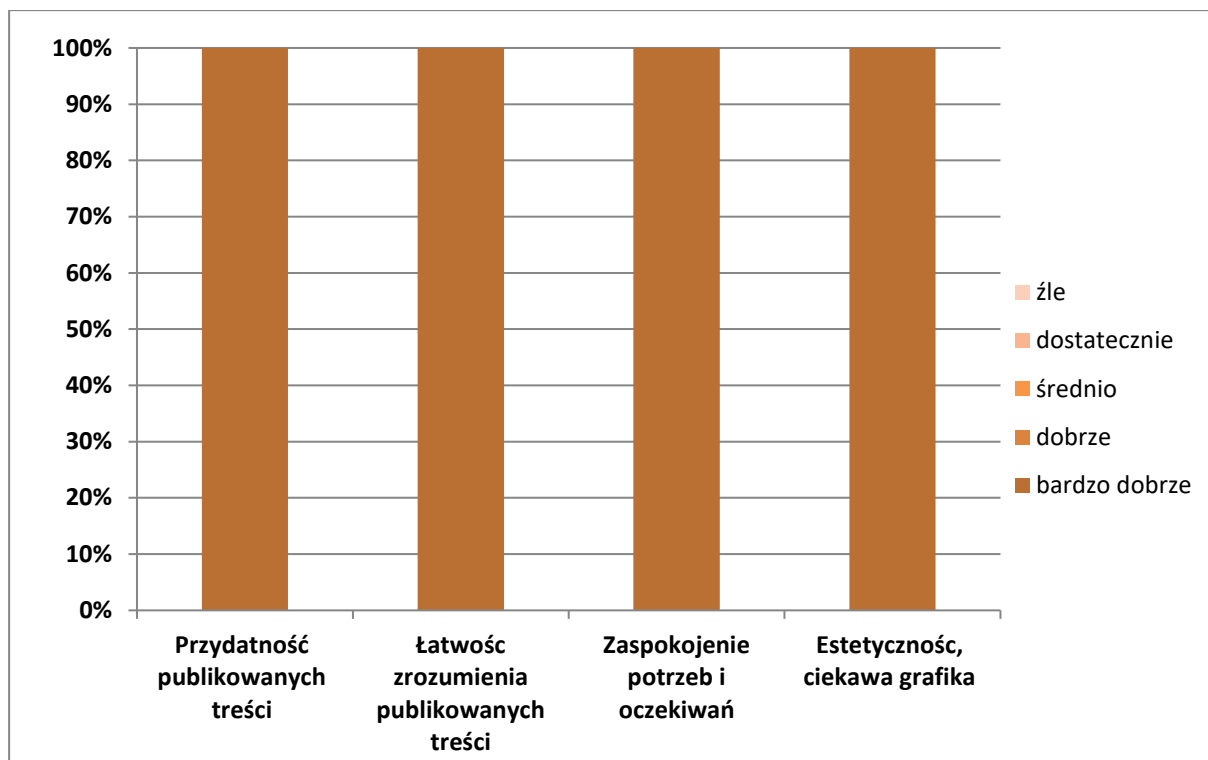
3.7.2. Ankieta monitorująca działania informacyjno- promocyjne stosowane w Biurze LGD

Ankieta monitorująca działania informacyjno- promocyjne podzielona została na dwie części. Jedna z nich dotyczyła treści przekazywanych przez LGD, a druga działań stosowanych przez LGD. Łącznie do biura LGD w 2023 roku wpłynęło 31 ankiet.

Z analizy ankiet wynika, że najczęściej na stronie internetowej szukano treści dotyczących możliwości uzyskania dofinansowania, rzadziej informacji dotyczących działalności biura LGD i informacji z obszaru objętego LSR.

Ogólnie stronę internetową oceniono bardzo dobrze w 86%, natomiast pod względem poruszania się, jaki i jej czytelności i przejrzystości w 81%.

W pytaniach dotyczących wydawanych przez LGD materiałów promocyjnych wszyscy ankietowani odpowiedzieli, że kiedykolwiek otrzymali wydawany przez LGD materiał promocyjny. I tyle samo osób odpowiedziało, że otrzymany materiał zawierał interesujące dla ankietowanych treści. 100% osób ankietowanych uważa, że drukowane materiały promocyjne są dobrym sposobem rozpowszechniania informacji. Jeżeli chodzi o sposoby dystrybucji najczęściej osób - 71% odpowiedziało, że wydawany przez LGD materiał promocyjny otrzymało w siedzibie LGD, 14% na stoisku wystawienniczym LGD, 5% w Urzędzie Gminy, 10% osób pobrało materiał ze strony internetowej LGD. Ankietowani zaznaczali kilka odpowiedzi, daje to obraz korzystania z wielu możliwości zapoznania się z materiałami promocyjnymi LGD. W dalszej części ankiety zapytano ankietowanych o jakość publikowanych treści i ich odczucia. W stosunku do obszaru częściej na pytania odpowiedzieli mieszkańcy wsi 52% niż miasta 48%. Osoby w wieku powyżej 30 lat - 76%, osoby od 18 do 30 roku życia - 24%.

Wykres 2. Ocena jakości publikowanych treści przez LGD. Źródło: opracowanie własne (2023).

W ogólnej ocenie publikowanych przez LGD treści ankietowani ocenili je, jako bardzo. Z przeprowadzonej analizy działań informacyjno- promocyjnych stosowanych przez Biuro LGD wynika, że zadania te realizowane są w stopniu dobrym i bardzo dobrym. Stosowane działania przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów.

4. Projekty współpracy Lokalnej Grupy Działania

Poddziałanie 19.3 "Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Główne cele w zakresie współpracy z LGD:

- podkreślenie znaczenia projektów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej dla rozwoju obszarów wiejskich,
- zaznajomienie Lokalnych Grup Działania z aktualną działalnością na polu współpracy,
- upowszechnianie wiedzy na temat zastosowanych rozwiązań i metod do wykorzystania przez społeczności lokalne oraz zainspirowanie LGD do kontynuowania współpracy w nowym okresie programowania,
- wspieranie współpracy w obszarze LEADER.

4.1. Promocja i turystyka – projekt współpracy międzynarodowej

Celem projektu było podniesienie świadomości przyrodniczo-historyczno-kulturowej 10% mieszkańców obszaru partnerskich LGD poprzez komplementarne działania upowszechniające i promujące dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze i historyczne obszaru. Projekt miał również na celu kultywowanie tradycji kuchni regionalnej oraz aktywizację mieszkańców w kierunku zachowania i wykorzystania dziedzictwa Lubelszczyzny. W ramach projektu współpracy międzynarodowej zorganizowano warsztaty kulinarne z wytwarzania produktu tradycyjnego dla 20 osób mieszkańców obszaru LGD. Zorganizowano wyjazd studyjny na teren Niemiec (do tamtej LGD), w którym wzięło udział

35 osób ze wszystkich współpracujących ze sobą w tym projekcie LGD. Wydano publikację promującą walory historyczne, przyrodnicze i kulinarne. Partnerzy projektu współpracy: LGD Roztocze Tomaszowskie, LGD Ziemia Biłgorajska, LGD Ziemi Chełmskiej, LGD Razem ku Przyszłości, LGD Nasze Roztocze, LGD Ziemia Zamojska, LGD „Lepsze Jutro”, LGD z terenu Niemiec. Całkowita wartość projektu: 367 822,03 zł; wkład LGD „Lepsze Jutro”: 37 512,50 zł
Projekt został zakończony w 2020 roku

4.2. Szlak Kresowych Smaków – projekt współpracy regionalnej

Podczas realizacji operacji został osiągnięty następujący cel: podniesienie świadomości dotyczącej dziedzictwa kulinarnego 10% mieszkańców obszaru partnerskich LGD poprzez działania upowszechniające i promujące dziedzictwo kulinarne kresów. W trakcie realizacji operacji przeprowadzono 6 warsztatów kulinarnych i sztuki carvingu dla 30 mieszkańców obszaru LGD. Uczestnicy warsztatów wzięli również udział w wyjeździe studyjnym do LGD Roztocze Tomaszowskie, podczas którego poznano produkty tradycyjne i regionalne tamtego obszaru. W ramach realizacji projektu współpracy „Szlak Kresowych Smaków” została wydana publikacja „Hrubieszowskie Smaki”. Projekt współpracy realizowany był wspólnie z Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Roztocze Tomaszowskie” i Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”.
Całkowita wartość projektu: 204 319,08 zł; wkład LGD „Lepsze Jutro”: 95 655,87 zł
Projekt został zakończony w roku 2021

4.3. Zioło ma Moc – projekt współpracy regionalnej

Podczas realizacji projektu współpracy zorganizowano siedem dwudniowych warsztatów zielarskich, w czasie których uczestnicy mogli zdobyć wiedzę z zakresu stosowania ziół w codziennym życiu, odbyli spacerów podczas których uczyli się rozpoznawać zioła w terenie, poznali techniki zbierania ziół i ich przechowywania. W warsztatach udział wzięli mieszkańcy obszaru objętego LSR. Kolejnym działaniem była organizacja trzydniowego wyjazdu studyjnego w Bieszczady. Uczestnicy wyjazdu brali udział w spacerach krajoznawczych, podczas których mieli okazję zapoznać się z ziołami występującymi na obszarze Bieszczad, uczestniczyli również w warsztatach zielarskich. W ramach projektu wydano również publikację o tematyce zielarskiej. Publikacja zawiera opis oraz fotografię ziół jakie występują na obszarze współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania oraz przepisy kulinarne z ich wykorzystaniem. Zakupiono także gadżety promujące projekt. Zorganizowany został również internetowy konkurs wiedzy o ziołach. W konkursie chętnie wzięli udział mieszkańcy obszaru. Nagrodzonych zostało 20 osób. Podjęte działania przyczyniły się do aktywizacji mieszkańców i podniesienia poziomu wiedzy społeczności lokalnej oraz promocji obszaru LGD.
Całkowita wartość projektu: 869 397,14 zł, wkład LGD „Lepsze Jutro”: 159 216,67 zł
Projekt realizowany w partnerstwie z Lokalną Grupą Działania „Roztocze Tomaszowskie” oraz Lokalną Grupą Działania „Ziemi Chełmskiej”.
Projekt został zakończony w 2023 roku

4.4 Bądźmy EKO! – projekt współpracy regionalnej

W grudniu 2022 roku Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania (lider projektu) złożyło wniosek o przyznanie pomocy na realizację projektu współpracy. Projekt złożony w partnerstwie z Lokalną Grupą Działania „Roztocze Tomaszowskie”. Zakres rzeczowo-finansowy projektu obejmuje szereg działań służących podniesieniu świadomości przyrodniczo-ekologicznej mieszkańców partnerskich LGD. W październiku 2023 r. w ramach zaplanowanych działań zorganizowano wyjazd studyjny w Beskidy (Bielsko Biała), gdzie uczestnicy mieli okazję odwiedzić gospodarstwo permakulturowe - „Dolina Bawole Serce”. Uczestnicy wyjazdu wzięli udział w edukacyjnych warsztatach ekologicznych. Kolejnym działaniem w ramach projektu Bądźmy EKO była organizacja warsztatów z wytwarzania naturalnych kosmetyków i środków czystości, które odbywały się w listopadzie 2023 r.

Budżet projektu jest największy spośród wszystkich tego typu działań realizowanych dotychczas i wynosi 747 369,00 zł z czego wkład LGD „Lepsze Jutro” to 438 916,00 zł.

Obecnie projekt jest w trakcie realizacji. Koniec działań zaplanowany został na maj 2024 r.

5. Efektywność pracy Biura LGD i organów stowarzyszenia

Na potrzeby opracowania niniejszego sprawozdania poddano ocenie pracę Biura LGD oraz organów stowarzyszenia, którymi są: *Walne Zebranie Członków, Zarząd Stowarzyszenia, Rada Stowarzyszenia i Komisja Rewizyjna.*

5.1. Biuro LGD

Na potrzeby prawidłowej realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wywiązania się z zapisów umów: wdrażanie i funkcjonowanie. W Biurze LGD zatrudnionych jest **4 pracowników**:

Kierownik Biura LGD – pełny etat

Specjalista ds. projektów – pełny etat

Pracownik ds. wdrażania LSR – pełny etat

Pracownik administracyjno- księgowy – ½ etatu

Na potrzeby zapewnienia prawidłowego funkcjonowania biura oraz wywiązania się ze zobowiązań umowy Nr 00003-6937-UM0300014/16 dotyczących zatrudnienia pracowników w wymiarze określonym w rozporządzeniu. Łączny wymiar pracy w przypadku Biura LGD wynosi **3,50 etatu**.

W opinii Zarządu i Kierownika biura pracownicy efektywnie wywiązywali się z powierzonych im obowiązków. Terminowo wywiązywano się ze wszystkich zobowiązań wynikających z § 5 umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Zgodnie z harmonogramem zostały też ogłoszone nabory wniosków. Każdy z pracowników wywiązał się ze swojego zakresu obowiązków. Sprawnie i skutecznie organizował sobie pracę dążąc do efektywnej realizacji powierzonych obowiązków. Zaangażowanie pracowników w wykonywane obowiązki przyczyniło się do prawidłowej pracy biura i terminową realizację zadań. Z analizy ankiet ewaluacyjnych dotyczących działań doradczych i informacyjno- promocyjnych wynika, że pracownicy cechują się wysoką kulturą osobistą i wiedzą z obszaru działalności LGD, co przekłada się na budowanie pozytywnej opinii w społeczności lokalnej.

5.2. Zarząd LGD

W roku 2022 dokonano wyboru Zarządu LGD na nową kadencję. Zarząd LGD liczy **14** członków, jego liczba została ustalona uchwałą **Nr I/6/2022** Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania z dnia 30 września 2022 roku.

Prezes - Robert Palichleb (Uchwała Nr I/7/2022)

Wiceprezes - Grzegorz Drewnik (Uchwała Nr I/8/2022)

Skarbnik - Jadwiga Rędzia (Uchwała Nr I/9/2022)

Sekretarz - Stanisław Wojczuk (Uchwała Nr I/10/2022)

Członkowie: Justyna Krawczyk-Stadnik, Przemysław Podskarbi, Gerard Pisiewicz, Monika Podolak, Kamila Jakubiec-Ćmiel, Mariusz Stadnicki, Anna Zajęc, Magdalena Karpiuk, Artur Bednarczuk, Marta Małyśzek (Uchwała Nr I/11/2022)

W latach **2016-2023** odbyły się **83** posiedzenia Zarządu. Posiedzenia związane były z dokonaniem zmian w harmonogramie naborów wniosków, planu komunikacji, zmian w procedurach oceny i wyboru operacji do udzielenia wsparcia, aktualizacji LSR oraz wyboru nowego składu zarządu.

W roku 2023 odbyło się **9** posiedzeń, część z nich w trybie § 8 ust. 8 Regulaminu Zarządu Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania. Zarząd wykonywał wszystkie swoje zadania kompetencyjnie określone zgodnie z § 17 pkt. 8 Statutu Stowarzyszenia.

5.3. Rada LGD

5.3.1. Skład Rady LGD

Rada LGD liczy **14** członków, jej liczba została ustalona **Uchwałą Nr II/1/2021** Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania.

W celu uzupełnienia składu Rady Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania, spowodowanej rezygnacją z jej składu trzech członków: Stanisława Czarnoty – Uchwała Nr I/6/2023, Jolanty Karwańskiej i Adrianny Wańczyk – Uchwała Nr I/7/2023, podczas obrad Walnego Zebrania LGD – 31 maja 2023 r. – dokonano wyboru nowych członków składu Rady:

Paweł Lipski – Uchwała Nr I/8/2023, Paweł Szupiński i Piotr Świdorski – Uchwała Nr I/9/2023

Od dnia **31.05.2023** r. skład Rady LGD przedstawia się następująco:

Przewodniczący Rady: Sławomir Marciniuk

Wiceprzewodniczący Rady: Agnieszka Skubis-Rafalska, Paweł Lipski

Członkowie Rady: Paweł Wojciechowski, Jan Kuś, Paweł Szupiński, Marcela Czerkawska, Anuntiata Środa, Aleksandra Borusiewicz, Piotr Świdorski, Sławomir Kędziera, Maria Olszak, Irena Czerwińska, Andrzej Dębczak.

5.3.2. Posiedzenia Rady LGD

W latach 2016 – 2023 Rada LGD odbyła **29** posiedzeń poświęconych ocenie, wyborowi i ustaleniu kwoty wsparcia, rozpatrzeniu protestu lub wniosku o zmianę umowy.

W roku **2023** odbyły się łącznie **4** posiedzenia Rady - związane z: oceną, wyborem i ustaleniem kwoty wsparcia dla wniosków złożonych w odpowiedzi na nabory (**2**), rozpatrzeniem złożonych protestów (**1**), zmianą umowy (**1**).

- 1. 10.01.2023 r.** – posiedzenie dotyczyło zmiany umowy w odpowiedzi na wniosek złożony przez beneficjenta. W posiedzeniu uczestniczyło 8 członków Rady LGD.

Uchwały: Łącznie na posiedzeniu Rada podjęła **3** uchwały dotyczące wyłączeń członków Rady, wydania opinii w przedmiocie zmiany umowy.

- 2. 28.04.2023 r.** – posiedzenie dotyczyło naboru wniosków nr 1/2023 dla projektów z zakresu Rozwijania działalności gospodarczej oraz naboru wniosków nr 2/2023 dla projektów z zakresu Podejmowania działalności gospodarczej przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania. W posiedzeniu uczestniczyło 8 członków Rady LGD.

Uchwały: Łącznie na posiedzeniu Rada podjęła **118** uchwał dotyczących operacji, wyłączeń członków Rady oraz zatwierdzających listy.

- 3. 23.05.2023 r.** – posiedzenie dotyczyło naborów wniosków nr 3/2023 dla projektów z zakresu Infrastruktury społecznej kulturalnej przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania. W posiedzeniu uczestniczyło 7 członków Rady LGD.

Uchwały: Łącznie na posiedzeniu Rada podjęła **16** uchwał dotyczących operacji, wyłączeń członków Rady oraz zatwierdzających listy.

4. **31.05.2023** r. – posiedzenie dotyczyło rozpatrzenia dwóch protestów złożonych przez wnioskodawców w naborze wniosków nr 2/2023 dla projektów z zakresu Podejmowania działalności gospodarczej przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania. W posiedzeniu uczestniczyło 7 członków Rady LGD.

Uchwały: Łącznie na posiedzeniu Rada podjęła **10** uchwał dotyczących wyłączeń członków Rady, wydania opinii w przedmiocie rozpatrzenia protestu.

5.3.3. Szkolenia dla członków Rady LGD i pracowników biura

Pracownicy biura przeprowadzili **1** szkolenie dla organu decyzyjnego – **Rady LGD**.

Program szkolenia:

1. Omówienie Wytycznej podstawowej w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.
2. Zapoznanie z projektem nowych Wytycznych szczegółowych w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR.

Szkolenie odbyło się 14 grudnia 2023 r. w sali konferencyjnej biura LGD w Hrubieszowie.

W 2023 roku kierownik oraz pracownicy biura LGD uczestniczyli w szkoleniach w ramach określonych celów i realizacji zaplanowanych zadań zgodnie z *Planem szkoleń*. Celem szkoleń jest podnoszenie wiedzy, umiejętności i kompetencji, które są niezbędne w procesie realizacji LSR.

5.4. Walne zebranie członków

W roku **2023** Stowarzyszenie Hrubieszowskie „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania liczyło **85** Członków.

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania odbyło się w dniu **31.05.2023** roku, w którym uczestniczyło **19** członków. Podczas Walnego Zebrania członków przyjęto jednogłośnie następujące dokumenty: *Raport z monitoringu i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania na lata 2016-2023 (UCHWAŁA NR I/1/2023)*, *Sprawozdanie Zarządu z działalności w 2022 roku (UCHWAŁA NR I/2/2023)*, *Sprawozdanie finansowego za 2022 roku (UCHWAŁA NR I/4/2023)* oraz podjęto uchwałę w sprawie *Absolutorium dla Zarządu za 2022 rok (UCHWAŁA NR I/5/2023)*.

Podczas Walnego Zebrania członków dokonano uzupełnienia członków składu Rady LGD działając na podstawie **Regulaminu wyboru Rady** Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania.

5.5. Komisja Rewizyjna

Komisja Rewizyjna składa się z Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i od 1 do 3 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków. Liczba członków została ustalona uchwałą **NR I/12/2022** Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania w dniu **30 września 2022** roku.

Członkowie Komisji rewizyjnej Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania:

1. Edward Koza – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej – UCHWAŁA NR I/13/2022
2. Wiceprzewodniczący – Piotr Sendeki – UCHWAŁA NR I/14/2022
3. Jan Mołodecki – Członek Komisji Rewizyjnej – UCHWAŁA NR I/15/2022

6. Wnioski i rekomendacje

Rok **2023** był ósmym rokiem wdrażania LSR. Z przeprowadzonej analizy wynika, że zaplanowane w Lokalnej Strategii Rozwoju działania realizowane są w stopniu dobrym.

Pracownicy biura świadczyli osobiście bezpłatne usługi doradcze w biurze przez cały rok, w szczególności w okresie naboru wniosków. Natomiast osoby niepełnosprawne mogły skorzystać z doradztwa w uzgodnionym miejscu po wcześniejszym telefonicznym ustaleniu szczegółów.

Obecny raport zawiera dane dotyczące analizy osiągniętych wskaźników określonych w LSR, wykorzystania budżetu oraz realizacji planu komunikacji. Na koniec roku 2023 zaangażowanych było 100 % środków budżetu 19.2 - został osiągnięty wymagany poziom realizacji budżetu LSR wynikający z zapisów umowy ramowej. Do końca roku 2023 na obszarze objętym wdrażaniem LSR „Lepsze Jutro” powstało 16 nowych firm i utworzonych zostało 18 miejsc pracy w większości w ramach samozatrudnienia, została wypłacona pomoc na rozwój działalności gospodarczej 15 podmiotom działającym na obszarze LSR „Lepsze Jutro” w których, w wyniku realizacji operacji utworzonych zostało 27 miejsc pracy. Od początku wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016 – 2023 powstało 21 nowych obiektów infrastruktury rekreacyjnej takich jak place zabaw, siłownie zewnętrzne, altany, a 6 obiektów zostało zmodernizowanych, 14 miejsc infrastruktury kulturalnej zostało zmodernizowanych – głównie świetlice wiejskie.

W grudniu 2023 roku odbyła się Konferencja, która była podsumowaniem działalności *Stowarzyszenia* w latach 2016-2023. Głównymi założeniami Konferencji było przedstawienie poziomu osiągniętych wskaźników produktu w odniesieniu do zapisów umowy ramowej, realizacji określonych zadań i wykorzystania budżetu LSR na poszczególne przedsięwzięcia. W formie prezentacji multimedialnej przedstawiono wszystkie zrealizowane na przestrzeni lat projekty. Dodatkowo w grudniu został wydany Biuletyn w ilości 1000 egzemplarzy, będący sprawozdaniem działalności w latach 2022-2023. Było to 4 wydanie drukowanych treści w tym okresie programowania i ostatnie.

Analizie poddane zostały również organy stowarzyszenia i Biuro LGD. W opinii Zarządu i Kierownika Biura, Biuro LGD funkcjonuje prawidłowo, terminowo realizuje wszelkie zobowiązania. Sporządzenie sprawozdania daje możliwość szerszego spojrzenia na działalność LGD poprzez analizę zgromadzonych informacji. Niniejszy raport z *ewaluacji i monitoringu z realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 Stowarzyszenia Hrubieszowskiego „Lepsze Jutro” Lokalna Grupa Działania* stanowić będzie podstawę do bieżącej analizy oraz podsumowania okresu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju w 2023 roku.

Wypracowywanie wniosków oraz rekomendacji przyniosło wiele korzyści w okresie wdrażania LSR. Pozwoliło to tym samym na sprawniejsze podejmowanie decyzji, czy elastyczne reagowanie na potrzebę zmian. Umożliwiło to również na kontynuowanie sprawdzonych już działań lub zmianę tych nieskutecznych. Zasadność prowadzenia monitoringu i ewaluacji wynika z procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji w celu wsparcia inicjatyw lokalnych, które z kolei jest narzędziem umożliwiającym realizację działań zgłaszanych przez mieszkańców w ich bezpośrednim otoczeniu, które uzupełnia już funkcjonujące instrumenty. Niezmiernie ważne jest wnoszenie uwag i pomysłów, celem uzyskania opinii aktywnych mieszkańców, jakie projekty powinny być realizowane, jakie grupy wspierane, jaki potencjał regionu może być szczególnie wykorzystywany.